

Supplerende undersøkelser av biologisk mangfold ved Østlikollen i Bø kommune, Telemark.

Torbjørn Høitomt

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Trygve Bjarkø og Stein Helge Østerli gjort en supplerende undersøkelse av naturtyper og rødlistearter i et reguleringsområde ved Østlikollen på Lifjell i Bø i Telemark. Arbeidet resulterte i en avgrenset naturtype (gammel granskog) med verdi B - viktig og funn av 5 ulike rødlistearter, alle i kategorien NT - nær truet.

Nøkkelord

Gammel barskog
Rødlistearter
Naturtype
Reguleringsplan

Omslag

Gammel granskog ved Østlikollen på Lifjell.
Foto: Torbjørn Høitomt

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-456-6

BioFokus-notat 2015-36**Tittel**

Supplerende undersøkelser av biologisk mangfold ved Østlikollen i Bø kommune, Telemark.

Forfattere

Torbjørn Høitomt

Dato

22.09.2015

Antall sider

2 sider + vedlegg

Refereres som

Høitomt, T. 2015. Supplerende undersøkelser av biologisk mangfold ved Østlikollen på Lifjell i Bø kommune, Telemark. . BioFokus-notat 2015-36.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Trygve Bjarkø og Stein Helge Østli

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innledning

Dette notatet inneholder supplerende informasjon om biologisk mangfold i et reguleringsområde ved Østlikollen på Lifjell i Bø i Telemark. Temaet er tidligere behandlet i to rapporter (Johannessen 2014, Larsen 2015) og det henvises til disse for utfyllende generelle beskrivelser av området.

Dette notatet inneholder utfyllende informasjon om forekomst av naturtyper og rødlistearter innenfor delområdet Fylkesmannen etterspurte mer presis informasjon om. Naturtyper er avgrenset etter DN-håndbok 13 (1999, rev 2007). Nye faktaark for aktuelle naturtyper (upublisert, men tilgjengelig for innsyn på forespørsel) er benyttet for en mer presis verdisetting av områdene. Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for naturtyper fra 2010.

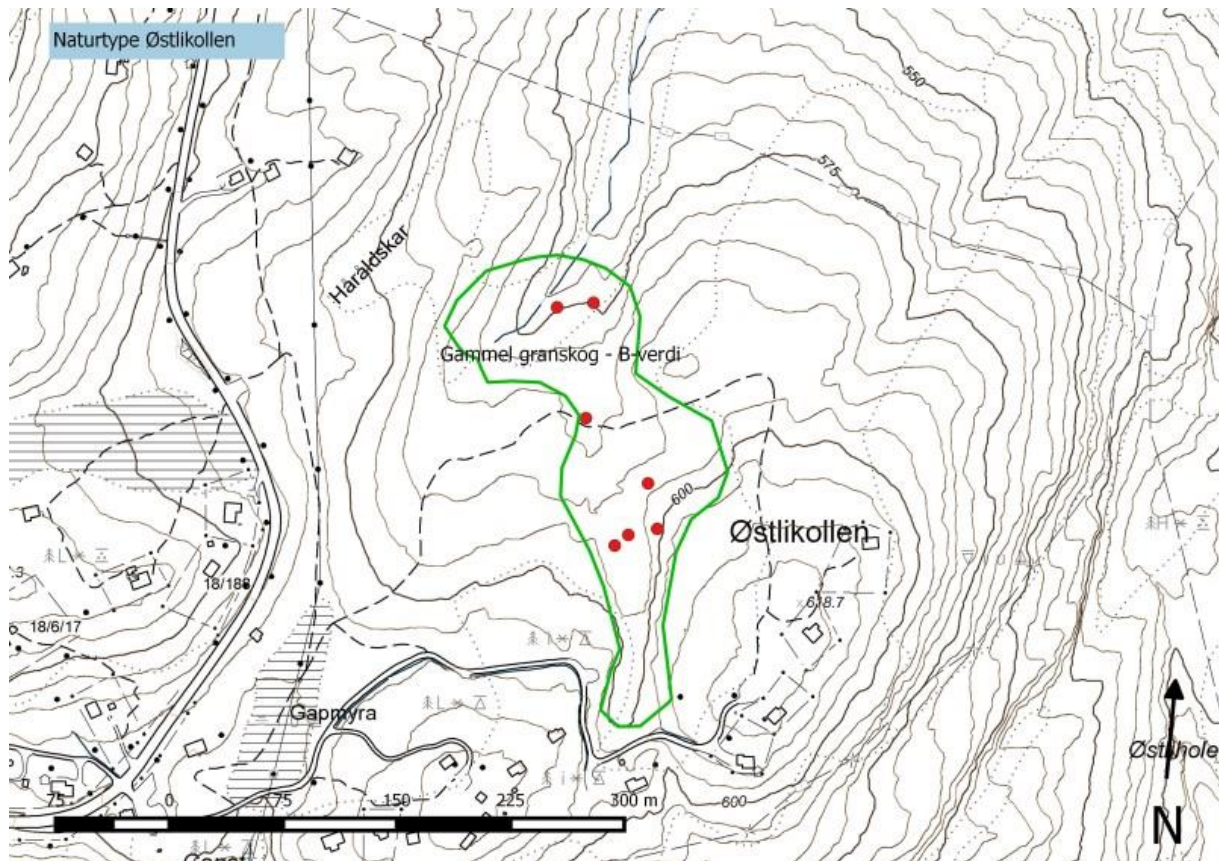
Resultater

Det ble avgrenset en naturtypelokalitet innenfor det undersøkte området. Dette er en gammel barskog med utformingen gammel granskog med verdi B – viktig (figur 1). Lokaliteten ligger rett ved Østlikollen og omfatter en liten, men markert kløft og videre nedover et dalsøkk med gammel granskog. Det henvises til vedlagt naturtypebeskrivelse for mer informasjon.

Det ble påvist 5 rødlistearter i området, alle i kategorien NT. Alle disse artene er knyttet til gamle, kontinuitetsbærende strukturer av gran, enten gamle levende trær eller stående og liggende død ved. Tre av rødlisteartene er innen gruppen sopp. Både gammelgranskål (NT) og duftskinn (NT) ble påvist på flere trær/læger innenfor den avgrensede naturtypen. I tillegg ble svartsoneskjute (NT) påvist på en granlåg sentralt i lokaliteten. I gruppen lav ble rimnål (NT) påvist på stammen av en eldre gran. I tillegg ble gubbeskjegg (NT) funnet sparsomt på en håndfull grantrær spredt i lokaliteten. Av andre lavararter som ikke er rødlistet, men allikevel av forvaltningsmessig interesse kan rustflekknål og krukkenål nevnes.

I tillegg bør observasjon av minst 2 individer tretåspett nevnes. Det ble i tillegg sett mye spor etter denne arten i området, som trolig derfor er et viktig området for denne gammelskogstilknyttede spettearten.

Rødlistefunnenes lokalisering vises i figur 1. Disse funnene vil også bli publisert i Artskart.

Figur 1: Naturtypens plassering (grønn polygon) i søkket rett vest for Østlikollen på Lifjell, samt rødlistefunnens plassering i området (røde punkter). Noen av de fem rødlisteartene har flere funn. I tillegg er det av og til flere arter i samme punkt.

Oppsummering/konklusjon

Utover den avgrensede naturtypen, ble det ikke registrert arealer med spesielle naturverdier. Det finnes imidlertid eldre granskog også utenfor den avgrensede naturtypelokaliteten, men disse arealene er allikevel noe fattigere på virkelig gamle trær og dødved. Overgangen mellom verdifullt og mindre verdifullt areal er imidlertid nokså flytende. Det kartlagte naturtypearealet er i dette tilfellet ganske strengt avgrenset, og bør i så måte betegnes som et minimumsareal siden den eldre granskogen fortsetter videre nord- og nordvestover fra avgrensningen. Alle inngrep som endrer naturmiljøet i naturtypelokaliteten vil være negativt for arts mangfoldet. Ved eventuelle inngrep i nærheten av lokaliteten er det viktig å ta noen spesielle hensyn i en buffersone rundt avgrensningen for å hindre uønskede kanteffekter som uttørking og vindfelling.

Litteratur

Johannessen, T.W. 2014. Lifjell - Biologisk mangfold - Østlikollen og Haraldskår. 16 s.

Larsen, Ida. 2015. Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold. Delar av Torillstul/Håråldskar. Plankontoret H. Homme. 31 s.

Vedlegg 1 – Naturtypebeskrivelse

Lokalitet: Østlikollen	Verdi: B-verdi (viktig)
Naturtype: Gammel barskog	Inventør: Torbjørn Høitomt (BioFokus)
Utforming: Gammel granskog	Dato: 21.00.2015

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av BioFokus v/Torbjørn Høitomt i forbindelse med supplerende registreringer av naturtyper og sjeldne og truede arter i et reguleringsområde ved Østlikollen i Bø kommune. Lokaliteten er tidligere undersøkt av Ida Larsen (august 2015) og Tomas Wiig Johannessen (oktober 2013) i forbindelse med samme reguleringsplan. Relevant informasjon er hentet fra deres rapporter (Johannessen 2014, Larsen 2015). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ved Østlikollen langs veien opp mot Lifjell og omfatter en nord-sørgående liten kløft samt et mer åpent med fortsatt dalformet areal lenger nedover lia. Berggrunnen i området er fattig. Det finnes noen bergvegger i kløfta, men ellers er området bare relativt småkuppert. Området preges av høy luftfuktighet, særlig gjelder dette området i den markerte kløfta.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen gammel barskog med utformingen gammel granskog. Hele lokaliteten er dominert av eldre og til dels gammel og grov granskog på relativt fuktig mark, men markert sumpmark er sjelden. Fattig blåbærmark med typisk arts mangfold dominerer store deler av lokaliteten, men innslag av småbregnevegetasjon finnes sparsomt. I tillegg til gran finnes noe furu, selje, rogn og bjørk. Det finnes til dels ganske mye både stående og liggende dødved av gran. Det ble registrert læger i alle nedbrytningsstadier. Mange av lægrene er ganske grove opp mot 50-60 cm, men majoriteten er av mindre dimensjoner. Det finnes i tillegg noe dødved av de andre treslagene. Bergveggene er fattige med nøysomme og vidt utbredte arter.

Arts mangfold: Det er søkt spesielt etter sjeldne og trua arter i gruppene sopp, lav og moser i lokaliteten. Mosefloraen er relativt triviell og selv ikke på grove, fuktige læger ble det funnet noe av interesse. Utvalget av sopp er bedre. I denne gruppa ble det registrert både duftskinn (NT), svartonekjuke (NT) og gammelgranskål (NT). Duftskinn ble funnet på flere læger og høgstubber av gran. Svartonekjuke ble påvist på to godt nedbrutte granlæger, mens gammelgranskål vokser på barken av minst tre gamle, levende eller døende trær av gran. Den store forekomsten av både stående og liggende dødved av gran indikerer at det kan være et ytterligere potensial for sjeldne og trua sopp. Lavfloraen er ikke særlig artsrik men forekomst av rimnål (NT) på en gammel gran i den trange kløfta indikerer fuktige forhold. I tillegg vokser gubbeskjegg (NT) sparsomt på noen av de eldste grantrærne. De noe krevende artene rustflekknål og krukkenål ble også påvist på eldre gran. Det ble også sett minst 2 individer tretåspett på næringssøk i lokaliteten. Mange spor dette denne arten indikerer at området er viktig leveområde på tretåspett. Den store forekomsten av dødved er også viktig en rekke sjeldne og trua insekter uten at dette er verken vurdert eller undersøkt nærmere i denne omgang.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er ikke påvirket av nyere inngrep verken av hogst eller av annen teknisk art. En sti krysser gjennom lokaliteten i retningen øst-vest rett nedenfor den trange kløfta.

Fremmede arter: Ingen fremmede arter ble registrert. **Skjøtsel og hensyn:** Lokalitetens verdier bevares og utvikles best under fri utvikling. Alt uttak av trevirke eller annen aktivitet som endrer livsbetingelsene i lokaliteten vil medføre at verdien vil reduseres. Det er viktig at en sone på begge sider av den markerte kløfta spares for å bevare det fuktige mikroklimaet. Ved eventuelle inngrep i området er det også viktig å opprette en generell buffersone rundt hele lokaliteten på 20-30 meter der man gjør tiltak for å begrense kanteffekter som uttørking eller vindfelling.

Verdivurdering: Lokaliteten omfatter et areal med eldre granskog med stor tetthet av viktige kontinuitetsbærende elementer som gamle trær, høgstubber, samt stående og liggende død ved. Lokaliteten er verdsatt ved hjelp av kriteriene for naturtypen gammel granskog gitt i upubliserte faktaark for typen fra 2014. Dette kriteriesettet gir en langt mer presis og etterrettelig verdi enn man før ved å kun bruke DN-håndbok 13 fra 1999. I følge dette faktaarket oppnår lokaliteten ved Østlikollen middels vekt på skogtilstand, rødlistearter og påvirkning, samt lav vekt på størrelse, noe som i henhold til metodikken gir middels verdi (viktig - B-verdi).

ØV: Gammelgranskål på eldre gran. ØH: Svartsonekjuke på morken granlåg. NV: Gammel grov granlåg i den markerte kløfta. NH; Typisk interiør fra lokalitetens nordre deler.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>